

Inimkaubanduse vastu võitlemise arengukava täitmise aruandlus **Aruandluse periood 01.01.2007 - 31.12.2007**

I. Hinnang arengukavas 2007. a planeeritud tegevuste täitmisele

Arengukavast tulenevad 2007. aastaks planeeritud ülesanded on täidetud. Arengukava võib pidada edukaks, kuna üha ladusamalt toimib inimkaubanduse vastu võitlemise võrgustik ning koostöö erinevate organisatsioonide vahel, mis tagab parema inimkaubanduse juhtumite menetluse ning ohvrite abistamise. Üha rohkem on koolitatud erinevate valdkondade spetsialiste, mis on aidanud kaasa teadlikkuse tõstmisele inimkaubanduse valdkonnast.

1.02.2007. a jõustus välismaalaste seaduse muudatus, millega nähakse ette inimkaubanduse ohvrile tähtajalise elamisloa andmise võimalus. 2007.a. oluliseks muudatuseks seadusandluses on 15.03. jõustunud karistusseadustiku muudatus, millega täiendati orjastamise (§ 133) koosseisu. Orjastamiseks loetakse ka ohvri abitu seisundi või süüdlasest sõltuvuse ärakasutamist. Lisaks nähakse ette orjastamise eest juriidilise isiku vastutusele võtmise võimalus (vt märkus 10).

Võimalike inimkaubandusjuhtumite kohta toimub regulaarne jälitusinformatsiooni vahetamine koostööpartneritega Rootsist, Taanist, Norrast, Saksamaalt, Soomest, Suurbritanniast, Belgiast. Samuti ka võimalike inimkaubanduse juhtumite alase informatsiooni vahetamine Europoli sideohvitseride vahendusel. 2007.a tuli KKPl 15 esmast päringut, osadele neist järgnes edasine informatsiooni vahetamine.

Välja on töötatud naiste varjupaikades seksuaalse ekspluateerimise eesmärgil kaubitsetud naisohvritele pakutavate teenuste esialgne kirjeldus, loodud on 3 varjupaika välisriikidesse kaubitsetud seksuaalselt ekspluateeritud naiste abistamiseks ning tööd jätkas 2006.a. loodud rehabilitatsioonikeskus „Atoll“. Loodud varjupaikade teenuseid on kasutasid 2007.a. ka esimesed inimkaubanduse ohvrid. Regulaarselt toimub infomaterjalide levitamine (valmis „Atoll“ teenuseid tutvustav voldik), inimkaubandusega seonduvate küsimustike täitmine ja eksperdiarvamuste andmine.

JuM juhtimisel, koostöös SiM, SoM ja Vämiga koostati 2007.a. Euroopa Nõukogu inimkaubanduse tõkestamise konventsiooni analüüs, mis on aluseks konventsiooni allkirjastamise ettevalmistamiseks 2008.a. Konventsiooni analüüs vaatleb põhjalikumalt ka Eesti seniseid ning kavandatavaid tegevusi inimkaubanduse vastases võitluses konventsiooni standarditest lähtuvalt.

SoM eestvedamisel toimus interneti ja trükimeedia vahendusel teavituskampaania töövahendussüsteemi võimalustest ja ohtudest, pidevalt analüüsitakse töövahendussüsteemi toimimist. Koolitati konsulaarametnike ohvri äratundmise ja abistamise teemal ning valminud on vastav juhised konsulaarametnikele. 2007. a planeeritud gümnaasiuminoorte inimkaubandusest teadlikkuse uuringu kordusuuring on läbiviidud.

Koostöös IOMiga on valminud sotsiaal- ja ohvriabitöötajatele mõeldud käsiraamat inimkaubanduse ohvrite abistamiseks. Käsiraamatu valmimine on üheks näiteks sellest, et tähelepanu ei pöörata vaid inimkaubandusega seotud kuritegude avastamisele ning menetlemisele, vaid ka sellele, kuidas abistada inimkaubanduse ohvreid.

Pikemaajalist tegevust eeldavate ülesannete puhul toimub pidev areng: jätkatud on statistika korrastamisega; inimkaubanduse valdkonnaga seotud institutsioonide ning isikute vahel toimub koordineeritud koostöö; korraldatud on rohkelt loenguid avalikkuse teavitamiseks ning spetsialistide koolitamiseks; koostöövõrgustikule on korraldatud 2 ümarlauda; osaletakse aktiivselt rahvusvahelistes projektides (EQUAL projekt, Põhja- ja Baltimaade pilootprojekt) ning Läänemeremaade Nõukogu inimkaubanduse vastase töörühma töös.

Kui 2006. aastal jättis Välisministeeriumisse oma andmed 3261 inimest, siis 2007.aastal oli see arv 5609. Andmete Välisministeeriumisse jätmise eesmärk on tagada paremini konsulaarkaitse. MTÜ *Living for Tomorrow* inimkaubanduse ennetamise nõustamistelefoni (tel 6607320) kaudu abistati 2007.a. 250 inimest (vt märkus 3).

Kokkuvõtteks: 31.01.2008.a toimunud ümarlaval¹, kus arutati arengukava täitmise seisu, tõdeti, et kava elluviimise teine aasta on olnud plaanipärane ja edukas. Samas otsustati arengukava täiendada mitme uue tegevusega, millega seni tegeleti planeeritud tegevuste kõrvalt ning mille lisamine arengukavva on tingitud arengutest inimkaubanduse vastases võitluses kahel eelneval arengukava täitmise aastal.

¹ Ümarlaval osalesid JM, SoM, VäM, SiM, HTM, KKP, prokuratuuri, Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse, Kodakondsus- ja Migratsiooniameti ning Piirivalveameti ametnikud. Lisaks olid kohal Tervise Arengu Instituudi, Eesti Naisühenduste Ümarlaua ja Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskuse ENUT esindajad. MTÜdest olid esindatud Ida-Virumaa Naiste Tugikeskus-Varjupaik, Tartu Naiste Varjupaik, Eluliin/Atoll, Living for Tomorrow ning Eesti Kirikute Nõukogu.

II. Rakendusplaan arengukava elluviimiseks koos 2007.a. täitmismärgetega

Meede	Tegevused	Kulu	Lõpp-tähtaeg	Vastutaja	Täitmismärked (2007)
I strateegiline eesmärk: järjepidev inimkaubanduse probleemide kaardistamine, et saada inimkaubanduse probleemi tegelikust ulatusest ja esinemisvormidest mitmekülgne ja usaldusväärne ülevaade					
1.	1.1. Kriminaalmenetlus-registri (KRMR), edaspidi ka E-toimiku arendamine eesmärgiga saada täpne ülevaade menetletud inimkaubandusega seotud kuritegudest	JM tegevuskulud (IT arenduskulud)	Jooksvalt	JM	2007. aastal jätkati inimkaubandust puudutava statistika korrastamisega. E-toimik peaks toimima alates 2009.a, ent vastavat statistikat on võimalik juba praegu saada. Ahel, kus inimkaubandusega seotud kuritegu oleks jälgitav algusest lõpuni, st kohtuotsuse väljakuulutamiseni, hakkab toimima 2009.a.
	1.2. Iga-aastase kuritegevuse ülevaate koostamine KRMR andmetel, kus muu hulgas kajastatakse ka inimkaubandusega seotud kuritegevuse levikut vastavalt asjaomastele KarSi §le	JM tegevuskulud	Jooksvalt	JM	Inimkaubandust puudutav peatükk on 1.05.2008.a trükisena ilmuvas kriminaalstatistika aastaraamatus. Peatükk põhineb KRMR-st saadud andmetel.
	1.3. Andmete kogumine välismaal alustatud inimkaubandusega seotud kriminaalmenetluste kohta, kus kannatanu või teo toimepanija on Eesti kodanik või alaealine elanik	SiM (KKP) tegevuskulud	Jooksvalt	SiM, KKP	Juhtumitega seonduv informatsioon laekub KKP-le õigusabitaotlustena ja riikidevahelise informatsiooni vahetamise kaudu. Põhilisteks infoliikumiste kanaliteks on Interpol, Europol ja sideohvitserid.

	Tegevused	Kulu	Lõpp-tähtaeg	Vastutaja	Täitmismärked (2007)
	1.4. Andmete kogumine Eesti välisesinduste kaudu ilmsiks tulnud inimkaubanduse juhtumite kohta	VM (välisesinduste tegevuskulud)	Jooksvalt	VM	2007. aastal tuli Eesti välisesinduse kaudu ilmsiks üks juhtum Suurbritannias. (vt märkus 1).
2.	2.2. Gümnaasiuminoorte inimkaubandusest teadlikkuse uuringu kordusuuring	148 339.-	2007	SoM, MTÜd teadus-asutused	Uuring läbi viidud, raport valminud – "Inimkaubandus ja prostitutsioon: kutse- ja keskkooliõpilaste perspektiiv". (vt märkus 2)
	2.3. Osalemine Läänemere-maade Nõukogu riskilaste tööühma läbiviidavas kaardistamise projektis (<i>Comprehensive Assistance to Children Victims of Trafficking</i>)	SoM tegevuskulud	Projekt toimub 2007.a.	SoM	1) 2007.aasta lõpus valmis kaardistusprojekti tulemusena raport lastega kaubitsemisest LMN regioonis. 2008.aasta alguses toimus selle avalik esitlus 4 riigis (sh Eesti). Kokku on trükitud 1000 inglise- ning 500 venekeelset raportit. 2) Projekti raames toimus 2006-2007.a. LMN regiooni riikide lastega töötavatele spetsialistidele 5 koolituskursust, kus osales kokku 50 spetsialisti 10 riigist. Koolituse eesmärgiks oli inimkaubanduse ohvriks langenud laste abistamine. Lisatulemusena moodustus LMN piirkonnas võrgustik lastega kaubitsemise juhtumite lahendamisel.
II strateegiline eesmärk: inimkaubanduse ennetamine avalikkuse teavitamine ning nõudluse vähendamise abil					
3.	3.1. Loengute korraldamine üle Eesti. Igal aastal korraldatakse 10 loengut, arengukava jooksul kokku 40 loengut.	2007: 20 000.-	2009	SoM, MTÜd	SoM pidas 10 loengut, 438 inimesele. Sihtgrupiks olid KOV ja riigiametnikud, MTÜd, varjupaikade töötajad, konsulaarametnikud, politseinikud, noorsootöötajad, naisorganisatsioonid ja tugiisikud. Enamik loenguid peeti Tallinnas. Hasartmängumaksu Nõukogu kaudu rahastati MTÜ <i>Living for Tomorrow</i> loengutesarja - 2007.a. peeti 24 loengut kooli- ja kutsekooli grupile ning 5 täiskasvanute grupile.

Tegevused	Kulu	Lõpp-tähtaeg	Vastutaja	Täitmismärked (2007)
3.3. Inimkaubanduse ennetamiseks <i>hotline</i> telefoniliini tööshoidmine	180 000.-	2007-2009	SoM, MTÜd	Nõustamistelefoni teenus MTÜ <i>Living for Tomorrow</i> poolt osutatud, aasta jooksul anti abi 250le inimesele, lisaks telefonile ka veebilehe www.lft.ee kaudu. (vt märkus 3)
3.5. Harivate infomaterjalide koostamine ja väljaandmine	75 000.-	2007-2008	SoM, MTÜd	Valmis "Atoll" teenuseid tutvustav voldik ja Põhja-Baltimaade pilootprojekti tutvustav voldik. Seksiosjate uuring tõlgitud inglise keelde.
3.6. Inimkaubanduse teema käsitlemine üldhariduse riikliku õppekava raames (nt ühiskonnaõpetuse tundides jne)	HTM kulud üldharidusele	Jooksvalt	HTM	2007. aastal kehtib 2002.aastal vastu võetud riiklik õppekava. Õppekavast võib leida inimkaubandusega seotud temaatikat ja selle ennetusele suunatud õpipädevuste arendamist.
3.7. Inimkaubandust käsitleva info levitamine kuriteoennetuse veebi kaudu	JM tegevuskulud	Jooksvalt	JM	JuM kuriteoennetuse veebis on ülevaade inimkaubanduse olemusest ja viited arengukavale ning teistele teemaga seonduvatele veebilehtedele. Lisaks on Eesti Euroopa Kriminaalpreventsiooni võrgustiku (EUCPN) kodulehele saatnud riigi kuriteoennetuse poliitika tutvustuse (mh ülevaate inimkaubanduse olemusest, IK arengukava; ülevaate siseriiklikest organisatsioonidest, kes teemaga tegelevad; kehtivast seadusandlusest).
3.8. Laste müügi -, prostitutsiooni- ja pornograafiaalase seminari korraldamine	50 000.- (SoM)	2007	SoM, MTÜd	09.03.2007 toimus Tartus seminar "Õnnelik koolieelik" laste väärkohtlemise ja inimkaubanduse ennetamisest. Kokku osales 35 inimest. 31.10.2007 toimus Toilas Ida-Virumaa lastekodude töötajatele koolitus kaubitsetud lapse abistamise teemal. Osales 12 spetsialisti, seminar toimus vene keeles. Läbiviijaks Tartu Laste Tugikeskus.

	Tegevused	Kulu	Lõpp-tähtaeg	Vastutaja	Täitmismärked (2007)
	4.1. Infomaterjalide levitamine konsulaartenuste kohta	VM tegevuskulud	Jooksvalt	VM	Turismimessil TourEst levitas VM nii kodanikele kui ka reisikorraldajatele brošüüri "Reisija meespea" ning infovoldikuid välismaale tööle mineku riskide kohta. Aasta ringi levitatakse kõnealust brošüüri ka Tallinna lennujaamas, Tallinna sadama reisilaevade terminalides ning kodanikele ja organisatsioonidele (reklaam tasuta tellimiseks on Välisministeeriumi veebilehel). Inimkaubandust käsitlevaid infomaterjale on levitatud Välisministeeriumis ning Eesti välisesindustes Berliinis ja Pariisis.
4.	4.2. Parema konsulaarkaitse tagamiseks võimaldada välismaale reisivatel isikutel jätta oma kontaktandmed VMi	VM tegevuskulud	Jooksvalt	VM	2007. aastal jättis oma kontaktandmed Välisministeeriumi 5609 kodanikku.
	4.3. TTA piirkondlike osakondade kaudu töötajatele tööõiguslase info jagamine	SoM (TTA) tegevuskulud	Jooksvalt	SoM	Info jagamine on toimunud jooksvalt TTA tööprotsessi osana, vastavalt konkreetse kliendi vajadustele.
III strateegiline eesmärk: inimkaubanduse probleemiga tegelevate spetsialistide oskuste ja koostöö arendamine					
	5.1. Inimkaubandust käsitlevate koolituste korraldamine inimkaubanduse ennetamise, tõkestamise ja ohvritega tegelevatele spetsialistidele. Igal aastal viib SoM läbi 2 koolitust, kokku 8 koolitust.	2007 – 70 000	2006-2009	SoM, JM (prokuratuur), SiM (KMA, PvA, PA, KKP), VM	1) 5 koolitust (171 osalejat), neist 3 vene keeles. Sihtrühmaks sotsiaal- ja ohvriabitöötajad, politseinikud, koolipsühholoogid, lastekaitsetöötajad ja piirivalvurid. 2) Seminar riiklikule koostöövõrgustikule välisesinejatega (Norra ja Rootsi kogemuse tutvustamine) 3) 10 loengut 438 inimesele (vt märkus 4).

	Tegevused	Kulu	Lõpp-tähtaeg	Vastutaja	Täitmismärked (2007)
5.	5.2. Järjepidev lastega töötavate spetsialistide professionaalsuse tõstmine: laste hoolekandeesutuste töötajate täiendkoolituste ja lastekaitsetöötajate koolituse korraldamine.	SoM tegevuskulud	2006-2009	SoM	2007.a viidi läbi järgmised koolitused ja supervisioonid: 1) Kursus "Esmatasandi laste ja peretöö tõhustamine": eesmärk tõhustada piirkondlikku sektoriülest koostööd. Toimus kokku 5 kursust 5 maakonnas 50le inimesele. Lastevõrgustikukoolituse kursuse raames toimusid 2007. aastal kohtumised varasemalt lõpetanud gruppidele. Teemad: supervisiooni olemus, juhtumite analüüs, koostöö võrgustiku partnerite vahel jne. Kokku 5 supervisiooni 5 maakonnas. Osalejaid kokku 53.
	6.2. Ümarlaudade korraldamine koostöövõrgustikule	JM tegevuskulud	Jooksvalt	JM kaasates teisi riiklikke institutsioone, KOVe ja MTÜsid	12.11.2007.a korraldas JM ümarlauda, kus toimus uute riikliku võrgustiku liikmetega tutvumine, jagati ministereid ja MTÜde vahel informatsiooni toimiva kohta, anti ülevaade Equali projekti arengutest, tutvustati Euroopa Nõukogu inimkaubanduse tõkestamise konventsiooni analüüsi. Ümarlaud, kus arutati arengukava täitmise seisu ja otsustati kava täiendamise vajalikkus, toimus 31.01.2008. Osalesid asjaomaste ministereid esindajad, kaasati KOVe ja MTÜsid (vt märkus 3).
7.	7.1. Osalemine Euroopa Liidu kavandatava inimkaubanduse tegevuskava elluviimises	JM, SiM (KMA, PvA, PA)	Jooksvalt	JM, SiM (KMA, PvA, PA)	Regulaarselt täidetakse IKga seonduvaid küsimustikke ja antakse ekspertarvamusi. Samuti vahendatakse teemakohaseid materjale teistele õiguskaitseorganitele (politseiprefektuurid, PVA jne). JM-i esindaja osales 18.10.2007. EL inimkaubanduse vastase päeva konverentsil Brüsselis.
	7.2. Osalemine ELi AGIS koolitusprogrammis.	JM tegevuskulud	Jooksvalt	JM (prokuratuur, kohtud)	AGIS programm lõppes 2006. aastaga.

Kulu	Lõpp-tähtaeg	Vastutaja	Täitmismärked (2007)	Tegevused
7.3. Euroopa Nõukogu inimkaubanduse vastu võitlemise konventsiooniga ühinemise mõjude analüüs.	JM tegevuskulud	2007	JM, SoM	JM juhtimisel, koostöös SoMi, SiMi, PV, VMi võrgustiku liikmetega on valminud konventsiooni analüüs.
7.4. Osalemine EQUAL projekti "Prostitutsiooni kaasatud naiste, sh inimkaubanduse ohvrite integratsioon legaalsele tööturule" töös.	RaM, Euroopa Sotsiaalfond, EQUAL i projekti kes ettenähtud rahalised vahendid.	2005-2008	SoM, TTA, TAI, MTÜd	1) Kokku koolitati 409 inimest, Jõhvis, Tartus, Tallinnas, Narvas, Valklas. Haridus- ja sotsiaaltöötajad, KOV-ide terviseedendajad, noorsootöötajad, koolide tervishoiutöötajad, politsei, piirivalvurid. 2) Trükitud infomaterjal „Kuidas otsida ja leida legaalselt tööd?“ 3) Atoll keskus on sõlminud 28 rehabilitatsioonilepingut, tööturule on suundunud 2007 I pooles 13 naist (2007 II kv raport valmib veebruariks). 4) Tugiisikute süsteemis ja Atoll keskuse teenuseid kasutavate prostitutsiooni kaasatud naiste seas läbi viidud küsitlus nende olukorrast (75 naist). 5) Valminud on raamatu "Vaikijate hääled III" käsikiri (raamat prostitutsioonis ekspluateeritud naistest). (vt märkus 5).
7.5. Osalemine inimkaubanduse ohvrite abistamise Põhja- ja Baltimaade pilootprojekti "Seksuaalse ekspluateerimise eesmärgil kaubitsetud naiste toetamine, kaitse, turvaline kojupöördumine ja rehabilitatsioon" tegevuses	Rahastamine toimub Euroopa Women's Lobby kaudu. Projekti rahastaja on Põhjamaad.	Projekti kestus 2005-2008	JM, SoM, MTÜd	SoM peaspetsialist, JM nõunik ja MTÜde esindaja osalevad projekti juhtgrupis e troikas. SoM ametniku ülesanded (ressurssisikuna) on seotud peamiselt infovahetusega, teavitamisega uutest uuringutest ja arengutest teistes riikides ning ja projekti osapoolte nõustamisega. Justiitsministeeriumi esindaja on osalenud ühel troika kohtumisel Leedus. Projektis on osaletud järgmiselt: 1) Avati kolm varjupaika seksuaalselt ekspluateeritud naistele. 2) koostöös Põhja- ja Baltimaade spetsialistidega koolitati 2007.a. kõikide varjupaikade töötajaid. Koolitajateks olid Põhja- ja Baltimaade spetsialistid. Lisaks käisid varupaikade töötajad õppereisil Norra ja Rootsi

					varjupaikades. Lisarahastus koolitusteks jm tegevusteks, mida projekt ei katnud, tuli HMNilt SoM kaudu. 3) Projekti kodulehekülj kõikide projektis osalevate riikide tutvustustega: http://nordicbaltic-assistwomen.net (vt märkus 6).
	Kulu	Lõpp-tähtaeg	Vastutaja	Täitmismärked (2007)	Tegevused
	7.6. Osalemine Läänemeremaade Nõukogu inimkaubanduse vastse töörühma töös (toimub järelvalve teostamise ja info vahetamine 7.5. projekti täitmise üle ja kohta).	VM tegevuskulud	2007	VM	Üks Välisministeeriumi ametnik osales 22. märtsil 2007 ja üks ametnik 5. detsembril 2007 Läänemeremaade Nõukogu inimkaubanduse töörühma koosolekul vastavalt Bonnisi ja Riias.
	7.7. Osalemine Läänemeremaade Nõukogu juures asuva riskilaste töörühma töös	SoM tegevuskulud	2006-2009 (Eesti Läänemere maade Riskilapse töörühma liige alates 2002.a.)	SoM	1) SoM esindaja osales riskilaste korralistel koosolekutel Lillehammeris ja Stockholmis. 2) Eesti valiti 1.07.07-1.07.2008 LMN riskilaste töögrupi eesistujamaaks, sellega seoses töögrupi esindamine rahvusvahelise koostöö arendamisel. 3) Tartu Laste Tugikeskus täiendas riskilapse võrgustiku kodulehte www.childcentre.info . 4. SoM juures paiknev kontaktpunkt osales LMN kontaktpunktide võrgustiku tegevuses (vt märkus 7).
	8.1. Alaealiste eritähelpanu pööramine ELi välispiiri ületusel (sh vajadusel alaealise või teda saatva isiku küsitlemine, ühenduse võtmine lapse vanematega, täiendavate dokumentide nõudmine)	SiM (PVA) tegevuskulu	Jooksvalt	SiM (PVA)	2007.a. Piirivalveameti poolt koostöös ENUTi, SOMiga Equal projekti raames läbi viidud inimkaubanduse koolitused piirivalvuritele, töötati välja inimkaubanduse teemaline õppematerjal.

	Tegevused	Kulu	Lõpptähta.	Vastutaja	Täitmismärked (2007)
IV strateegiline eesmärk: inimkaubanduse piiramine tõhusama piirikontrolli ja töövahenduse kontrolli kaudu					
9.	9.1. Töövahendussüsteemi analüüs ja inimeste teavitamine töövahenduse võimalustes ja ohtudest	268 083.-	2007	SoM	Analüüs planeeritud kujul ei toimunud, kuna probleemid, mis olid analüüsi läbiviimise planeerimise põhjuseks, leidsid lahenduse jooksva tegevuse käigus. Töövahendussüsteemi jälgimine ja vajadusel täiendamine on aga endiselt osa SoMi ja TTA põhitegevusest. Teavituskampaania interneti ja trükimeedia vahendusel toimus 22.10-4.11.2007 eesti ja vene keeles. Eelarvet vähendati - kampaania planeerimise käigus, teavituskanalite valikul otsustati tulenevalt sihtgrupist ja kampaania eesmärgist vähemate ja odavamate kanalite kasuks.
V strateegiline eesmärk: tõhus reageerimine inimkaubandusega seotud kuritegudele					
10.	10.1. Regulaarne infovahetus võimalike inimkaubandusjuhtumite kohta teiste riikide ja rahvusvaheliste uurimisasutustega (Europol)	SiM (KKP) tegevuskulud	Jooksvalt	SiM (KKP)	Toimub regulaarne jälitusinformatsiooni vahetamine koostööpartneritega Rootsist, Taanist, Norrast, Saksamaalt, Soomest, Suurbritanniast, Belgiast. Samuti ka võimalike inimkaubanduse juhtumite alase informatsiooni vahetamine Europoli sideohvitseride vahendusel. 2007.a oli 15 esmast päringut, osale neist järgnes edasine informatsiooni vahetamine.
11.	11.2. Rahvusvahelise õigusabi tõhus rakendamine kriminaalmenetluses inimkaubandusega seotud asjades	SiM, JuM tegevuskulud	Jooksvalt	SiM (KKP), JuM (prokuratuur)	1) Teostatud mitmeid uurimistoiminguid Rootsist ja Soomest laekunud õigusabipalvete raames, samuti osutatud abi inimkaubanduse juhtumite õigusabipalvete puhul Eestist väljapoole. Samuti on alustatud mitmete isikute suhtes Eestis siseriiklike kriminaalmenetlusi. 2) Tunnistaja kaitse rakendamise kohta ei ole võimalik statistikat esitada, välisriigist pärit inimkaubanduse ohvrile ajutist elamisloa EV-s ei ole kohaldatud.
	11.4. Välisriigist pärit inimkaubanduse ohvrile kriminaalmenetluse ajaks Eesti ajutise elamisloa väljastamine	SiM, JuM tegevuskulud	Jooksvalt alates 11.2. täitmisest	SiM, JuM (prokuratuur), SoM	Välismaalaste seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus jõustus 1.2.2007. 2007.a. ei ole välisriigist pärit inimkaubanduse ohvrile tähtajalist elamisloa väljastatud.

	Kulu	Lõpp-tähtaeg	Vastutaja	Täitmismärked (2007)	Tegevused
	11.5. Vajadusel tunnistaja-kaitse seaduses ette nähtud meetmete ning tunnistaja anonüümsuse rakendamine	SiM, JM tegevuskulud	Jooksvalt	SiM (KKP), JM (prokuratuur)	Tunnistaja kaitse rakendamise kohta ei ole võimalik statistikat esitada.
VI strateegiline eesmärk: inimkaubanduse ohvrite abistamine					
	12.1. Juhiste väljatöötamine Eestist pärit ohvrit abistamiseks Eesti välisesindustes ja tema Eestisse suunamiseks	VM, SoM tegevuskulud	2007	VM, SoM	SoM esindaja pidas konsulaarametnike iga-aastaselt koolitusel loengu ohvri äratundmise ja abistamise teemal ning andis vastava info VM-le edasi ka elektroonilisel kujul. Juhised on koostatud. 2006. aastast alates on olemas kõik kontaktid, kuhu konsulid saavad ohvreid suunata.
	12.2. Vajadusel inimkaubanduse ohvri kodumaale pöördumise toetamine (transport, majutus jne)	2007: 20 000.-	Jooksvalt	VM (välisesindused)	Välisministeerium osutas 2007. aastal tagatiseta rahalist abi Suurbritannias tuvastatud ohvritele 3395 krooni ulatuses (vt infot meetme 1.4 juures).
13.	13.1. Ekspertide kaasamine inimkaubanduse ohvrite vajaduste kaardistamiseks ja neile suunatud teenustepaketi väljatöötamiseks	150 000	2007	SoM, SiM (KMA), KoVidMTÜd	SoM-s toimus ümarlaud inimkaubanduse ohvrite abistavate varjupaikade töötajatega, kes andsid omapoolsed hinnangud vajalikest teenustest. Täpsema teenustepaketi väljatöötamine on pikaajalisem protsess. (vt märkus 8).
	13.2. Juhendmaterjali koostamine, sh ohvriabi- ja meditsiinitöötajatele	40 000.-	2007	SoM, SiM (KMA), KOVid MTÜd	Koostöös IOMiga on valminud käsiraamat inimkaubanduse ohvrite abistamiseks. Käsiraamat on eelkõige mõeldud kasutamiseks sotsiaaltöötajatele, kuid kehtib ka ohvriabitöötajatele. Ohvriabitöötajatele mõeldud eksemplarid sisaldavad üksikasjalikumalt infot selle kohta, millised tegevused toimuvad politseis. Tegemist on praktilise juhendiga, mis koosneb järgmistest peatükkidest: kuidas kannatanu abi leiab, ohvri tuvastamine, ohvri

					küsitlemine, ohvri nõustamine, inimkaubanduse ohvrite abistamise praktilised tähelepanekud ja levinumad probleemid, politsei ja sotsiaalteenust pakkuvate organisatsioonide koostöö, ohvri tagasipöördumine. Käsiraamat on välja antud Sotsiaalministeeriumi toetusel, finantseerisid Rootsi Rahvusvahelise Arengukoostöö Agentuur ja Ameerika Ühendriikide Suursaatkond Eestis. Trükkis ilmub 2008.a. kevadel.
	13.4. Ohvritele vajalike teenuste pakkumiseks valmisoleku loomine ja teenuste (sotsiaal-, psühholoogiline ja õigusala nõustamine, ajutise eluaseme pakkumine jne) osutamine koordineeritult 3 erinevas piirkonnas (Tallinnas, Tartus, Jõhvis).	1) RaM, Euroopa Sotsiaalfond, EQUAL projekti vahendid 2) Põhjamaad (vt tegevust 7.5.) ja SoM	2007	SoM, TTA, TAI, MTÜd	1) Loodud on 3 varjupaika välisriikidesse kaubitsetud seksuaalselt ekspluateeritud naiste abistamiseks. 2) Tööd jätkas 2006.a. loodud rehabilitatsioonikeskus „Atoll“. Abivajajatele anti psühholoogilist, sotsiaalset ja õigusala nõu ning pakuti varjupaigateenust. Atolli kaudu osales rehabilitatsiooniprogrammis 28 naist, neist 13 naist on suundunud tööturule.
	14.1. Laste abi- ja infotelefoni käigushoidmine ja laiendamine	700 000. -	2006-2009	SoM	Tallinnas ja Maardus 2007.a tegutsenud laste abi-ja infotelefon 1345 vastas helistajate kõnedele 24h päevas / 7 päeva nädalas. 2007.a laekus laste abi-ja infotelefonile kokku 1430 probleemi. Numbrile helistasid nii lapsed, vanemad, vanavanemad, naabrid, spetsialistid kui ka võõrad. Pöördumise põhjused ja pöördujate arv: - infoteenuste / toetuste osas 668 - huviharidus, vaba aeg 507 - muu probleem 120

Selgitavad märkused rakendusplaani juurde:

1. Juhtumi kirjeldus

04.06.2007 teavitas Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooni (IOM) ametnik Lucy Laitinen Välisministeeriumi, et Suurbritannias vajab üks Eesti kodanikust inimkaubanduse ohver (sünd 1988) Eestisse toimetamisel abi. Suurbritannias abistas tütarlast *The Poppy Project (Home Office*'i poolt rahastatud projekt inimkaubanduse ohvrite tuvastamiseks ja abistamiseks). 07.06.2007 ostis Eesti Londoni saatkonna konsul M.T.le lennupileti, Eestisse jõudes paigutati ohver Tartu naiste varjupaika. Ohvri koju toimetamiseks andis Välisministeerium rahalist abi 3395 krooni suuruses summas.

2. Kvalitatiivne gümnaasiuminoorte uuring

Tegemist on kvalitatiivse gümnaasiuminoorte uuringuga, mille viis läbi Socio uuringukeskus. Uuringu eesmärgiks oli kaardistada kesk- ning kutsekooli noorte suhtumist inimkaubandusse, prostitutsiooni ning välismaale tööle- või õppimaminekusse. Samuti oli eesmärgiks koguda tagasisidet seniste inimkaubandust ennetavate kampaaniate kohta ning anda teavet uute kampaaniate edukate sõnumite väljatöötamiseks. Uuringu käigus viidi läbi 8 fookusgrupi intervjuud – neist 3 vene- ja 5 eestikeelsetes koolides, millest pooled olid kutse- ja pooled gümnaasiumid. Uurimisraportit tutvustatakse märtsis 2008 toimival seminar-koolitusel õpetajatele ja noorsootöötajatele ning MTÜdele, kes inimkaubanduse ennetamisega tegelevad.

3. Ülevaade MTÜ *Living for Tomorrow hotline*'i tulnud kõnedest

2007. aastal abistati MTÜ *Living for Tomorrow* inimkaubanduse ennetamise nõustamistelefoni (tel 6607320) kaudu 250 inimest. Neist 57% naised, 43% mehed. 18% helistajatest olid üle 51a vanad, 15% 31-35, eagruppe 22-26, 27-30 ja 46-50 oli igaihte 14%. Alla 18a oli 4%. Haridus: 49% oli kutseharidus, 23% kõrgharidus. Helistajatest 52% asus Tallinnas, 12% Harjumaal ja sama palju Ida-Virumaal, 4% välismaal. 73% helistajatest oli Eesti kodakondsusega, 17% kodakondsuseta. 69% konsultatsioonidest toimus vene keeles.

Riigid, kus töötamise vastu huvi tunti, olid Soome (24 juhtumit), UK (20 juhtumit), Norra (14), Rootsi (9), lisaks Hispaania, USA, Saksamaa jt. Kõige sagedamini helistasid inimesed järgmiste töökohtade pärast: ükskõik milline juhutöö, ehitaja, lapsehoidja, lihttöoline, laevatöoline, sõidukijuht, meditsiiniõde, müüja, insener, administraator, ettekandja, vabatahtlik. Kõige rohkem helistati lihtsalt info saamiseks (78), välismaal töötamise asjus (69), firmade litsentside kontrollimiseks (45), töölepingute pärast (24). Helistajate seas oli sugulasi, kes muret tundsid lähedaste pärast (18), helistati palga mittemaksmise tõttu (12), elamisloa saamise asjus kas Eestis või välismaal (9). Kolmel korral vajati nõu inimkaubandusega seotud kriminaalmenetlusega seoses, kolmel korral oli mureks kadunud isik.

Nõustamistelefoni kasutasid ka ametiisikud nii Eestist kui välismaalt üldise olukorra kohta info saamiseks, samuti abistavate organisatsioonide kontaktide saamiseks jms. 27% nendest kõnedest tuli välismaalt ja 73% Eestist. Kõige rohkem oli kõnesid spetsialistidelt (31%), ajakirjanikelt (18%) ja ametnikelt (13%). Helistasid ka õpilased, diplomaadid, politseinikud ja noorsootöötajad.

Kokkuvõttes võib öelda, et taoline nõustamisteenus on väga vajalik. Lisaks nõustatakse ka kodulehekülje www.lft.ee kaudu. MTÜ *Living for Tomorrow* on saanud lisafinantseerimist HMNIlt, tänu millele on käidud koolides esinemas turvalise välismaal töötamise ja õppimise teemadel (24 gruppi gümnasiste/kutsekoolide õpilasi, 5 gruppi täiskasvanuid).

Maksumus 180.000.-

4. Inimkaubandust käsitlevad koolitused inimkaubanduse ennetamise, tõkestamise ja ohvritega tegelevatele spetsialistidele

2007.a. viis SoM koostöös MTÜ-dega läbi 5 koolitust inimkaubanduse ennetamise ja ohvrite abistamise teemal. *Living for Tomorrow*'ga 2 koolitust – Jõhvis (20 osalejat) ja Narvas (11 osalejat), vene keeles. Sihtgrupiks sotsiaal- ja ohvriabitöötajad, politseinikud, koolipsühholoogid, lastekaitsetöötajad. ENUTiga 2 koolitust – Tallinnas (60 osalejat) ja Narvas (60 osalejat), eesti keeles. Sihtgrupiks piirivalvurid (EQUALi projekti raames). Esmakordselt olid sihtrühmaks piirivalvurid, kelle koolitamine on väga oluline juba piiril ohvri tuvastamist silmas pidades. MTÜga Eluliin 1 koolitus – Narva-Jõesuus (20 osalejat), vene keeles, prostitutsiooni kaasatute tugiisikutele.

Loenguid peeti SoM poolt 2007.a jooksul kümme, 438 inimesele (neist 100 olid Põhja- ja Baltimaade ametnikud ja MTÜd). Sihtgrupiks olid KOV ja riigiametnikud, MTÜd, varjupaikade töötajad, konsulaarametnikud, politseinikud, noorsootöötajad, naisorganisatsioonid, tugiisikud. Enamik loenguid peeti Tallinnas. Hasartmängumaksu Nõukogu kaudu rahastati *Living for Tomorrow* loengutesarja – 2007.a. peeti 24 loengut kooli- ja kutsekooli grupile ning 5 täiskasvanute grupile.

Sotsiaalministeerium on koolituste planeerimisel olnud väga paindlik ja lähtunud hetkevajadusest, koolitatud on neid sihtrühmi, kes on selleks soovi avaldanud. Eriti oluline on olnud venekeelse elanikkonna koolitamine koostöös LFTga. SoMi osalusega koolituste, loengute ja seminaride maksumus oli 2007.a. kokku 161.932.-

2007.a. inimkaubanduse vastu võitlemise riikliku võrgustiku liikmed on osalenud järgnevatel koolitustel ja seminaridel:

Üks Välisministeeriumi ametnik osales 22. märtsil 2007 ja üks ametnik 5. detsembril 2007 Läänemeremaade Nõukogu inimkaubanduse töörühma koosolekul vastavalt Bonnisi ja Riias.

14.02.2007 - Euroopa Ühenduse algatuse EQUAL projekt „Prostitutsiooni kaasatud naiste sh inimkaubanduse ohvrite integratsioon legaalsele tööturule”. Korraldaja: Eesti Naisuurimus- ja Teabekekeskus, Sihtgrupp: Põhja PP politseiametnikud 20 ametnikku.

14.03.2007 - Euroopa Ühenduse algatuse EQUAL projekt „Prostitutsiooni kaasatud naiste sh inimkaubanduse ohvrite integratsioon legaalsele tööturule, korraldaja: Eesti Naisuurimus- ja Teabekekeskus, Sihtgrupp: Ida PP politseiametnikud.

10. aprillil 2007 esines konsulitele inimkaubanduse teemal Sotsiaalministeeriumi ametnik.

23. – 24. mail 2007 korraldas IOM Tallinnas seminari teemal *Counter-Trafficking Capacity Building for Law Enforcement Officials in the Baltic States – Investigation and prosecution of human trafficking*, millest võtsid osa 16 politseinikku, 2 Justiitsministeeriumi ametnikku, 2 Maksu – ja Tolliametit töötajat, 6 Kodakondsus- ja Migratsiooniameti töötajat, 16 Piirivalveameti töötajat.

30. – 31. mail 2007 osalesid 5 politseinikku, 2 Piirivalveameti töötajat, 1 KMA töötaja, 2 prokuröri Vilniuses toimunud IOMi konverentsil teemal *Law Enforcement Against Trafficking I Human Beings: From Sporadic Investigations to Specialized Counter-Trafficking Units*.

11. – 15. juuni 2007 - Piirkondliku politseitöö ja süüteoennetusliku töö kavandamine (sh alaealiste prostitutsiooni ja inimkaubanduse ohvriks langemise ennetamine), Politseiamet, sihtgrupp: korrakaitsepolitseiameetnikud.

18.- 19. juuni 2007 – Inimkaubanduse ennetamine ja ohvrite abistamine. Sotsiaalministeerium, sihtgrupp: Ida PP korrakaitsepolitseiameetnikud.

2007. aasta suvel ÜRO naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsiooni täitmise Eesti arutelul käsitleti inimkaubanduse teematikat suuliselt ning ka kirjalikes vastustes. Arutelul osalesid Välisministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ning Riigikogu Sotsiaalkomisjoni ametnikud.

26. juunil 2007.a toimus Ameerika Ühendriikide Suursaatkonnas Tallinnas ümarlaud riikliku inimkaubanduse vastu võitlemise võrgustiku seminar informatsiooni jagamiseks teemal „Eestlased välismaal tööd otsimas“, millest võtsid osa Sotsiaalministeerium, Justiitsministeerium, MTÜ Eluliin, Vega Keskus, ENUT, Elukestva Õppe Sihtasutus, Tööturuamet, Finnish Trade Union Representative in Estonia, MTÜ Living for Tomorrow, EURES ning Ameerika Ühendriikide Suursaatkonna esindajad.

4. - 5. septembril 2007 Leedus Vilniuses osalemine rahvusvahelisel konverentsil “Inimkaubanduse ohvriks langenud naiste toetus, kaitse, rehabilitatsioon” osalesid 1 Piirivalveameti esindaja ning MTÜde esindajad.

Üks Välisministeeriumi ametnik osales 2007. aasta septembris UNESCO korraldatud inimkaubitsemise seminaril Tallinnas.

12. novembril 2007 toimus koos inimkaubanduse vastu võitlemise riikliku võrgustiku ümarlauaga seminar võrgustiku liikmetele. Seminaril esines Norra Justiitsministeeriumi inimkaubanduse vastu võitlemise tegevuskava koordinaator, Stockholmi politsei uurija, Norra ROSA inimkaubanduse ohvrite abistamise projekti esindaja. Lisaks koolitustele korraldati seminar seoses riikliku võrgustiku koosolekuga.

13. – 14. novembril 2007 – Laste ja noortega kaubitsemise ning seksuaalne ekspluateerimine, Tartu Laste Tugikeskus, sihtgrupp: Ida PP korrakaitsepolitseiameetnikud.

20.-27. novembril 2007 käis Sotsiaalministeeriumi ametnik PMN Riigiametnike vahetusprogrammi kaudu tutvumas inimkaubanduse vastase tööga Islandil. Õppereisi raport on edastatud võrgustiku liikmetele.

3. – 7. detsembril 2007 Ukrainas, Kiievis toimunud õiguskaitseorganite töötajatele mõeldud IOMi korraldatud õppereisil osalesid 2 prokuröri, 2 politseinikku, 1 Justiitsministeeriumi töötaja ning 1 Piirivalveameti töötaja. Õppereisi raport on valmimisel ning see on mõeldud abimaterjaliks teistele õiguskaitseorganite töötajale.

5. – 6. detsembril 2007 osalesid Riias Läänemeremaade Nõukogu inimkaubanduse vastu võitlemise töörühma poolt korraldatud konsulaarametnike koolitusel: 2 Välisministeeriumi töötajat, saatkonna esindaja Riias, Peterburi Peakonsulaadi esindaja.

6. – 7. detsembril 2007 - Laste ja noortega kaubitsemise ning seksuaalne ekspluateerimine, Tartu Laste Tugikeskus: Ida PP korrakaitseametnikud.

5. EQUAL projekti tegevused 2007.a.

1) Spetsialistide koolitused koos Sotsiaalministeeriumiga:

<u>Kes</u>	<u>Kellele</u>	<u>Koolitatute arv</u>	<u>Toimumiskoht</u>
ENUT	Noorsootöötajad	31	Jõhvi
ENUT	Naisorganisatsioonid	59	Tartu; Jõhvi
ENUT	Politsei	35	Tallinn; Jõhvi
ENUT*	Piirivalvurid	120	Tallinn; Narva
EAÜI	Sotsiaaltöötajad	47	Tallinn
EAÜI	Haridustöötajad	53	Tallinn
TAI	KOV terviseedendajad	18	Valkla
TAI	Koolide tervishoiutöötajad	22	Tallinn
Sigmund	Tugiisikud	24	Tallinn; Ida-Virumaa

Koolitused olid 1-2 päevased, kokku on koolitatud 409 inimest.

* koolitus korraldatud koostöös SoM-iga.

2) Trükitud on infomaterjal „Kuidas otsida ja leida legaalset tööd?“

3) Atoll keskus on sõlminud 28 rehabilitatsioonilepingut ja tööturule on edukalt suundunud 13 naist (I poolaasta andmed, II andmed valmivad veebruariks)

4) Eesti Avatud Ühiskonna Instituudi uurimus, mis viidi läbi 75 prostitutsiooni kaasatud naiste hulgas, kes on kaasatud Atoll keskuse ja tugiisikute süsteemi.

5) Raamatu „Vaikijate hääled III“ käsikiri on valminud.

6)Rahvusvaheline koostöö:

Euroopa Liidu *Equali* programmi raames läbi viidud rahvusvahelise projekti „Headway-inimkaubanduse ohvrite sotsiaalse integratsiooni edendamine“ peamised tulemused: 1) inimkaubandusalaste uurimuste võrdlev analüüs; 2) partnerriikide inimkaubanduse õiguslike aspektide võrdlev analüüs; 3) parimate praktikate näited IK ennetamise ja ohvrite abistamise valdkonnas; 4) välja töötatud IK ühtne monitooringumudel; 5) valminud online andmebaas

(www.osservatoriotratta.it/headway) edendamaks infovahetust IK ohvritega tegelevate organisatsioonide vahel.

7) Rahvusvahelised inimkaubanduse teemalised konverentsid: veebruaris 2007 Tallinnas *Equali* rahvusvaheline konverents teemal „Prostitutsioon ja naistega kaubitsemine Euroopa Liidus: probleemid ja lahendused“; veebruaris 2007 Tallinnas toimunud rahvusvahelise konverentsi raames avati kunsti- ja multimeedianäitus „Kehatürg“; aprillis 2007 Berliinis konverents „*Social Inclusion of labour migrants – an Effective Anti-Trafficking Strategy?*“; juunis 2007 Roomas projekti lõpukonverents „*Improving Social Intervention Systems of Victims of trafficking. The role of monitoring systems and multi-agency approach*“. *Headway* projekti lõppraport on kättesaadav ka elektrooniliselt www.osservatoriotratta.it/headway.

6. 2007.a. avati Põhja-Baltimaade pilootprojekti käigus 3 varjupaika naistele, kellega on kaubitsetud seksuaalse ekspluaterimise eesmärgil. Varjupaigad asuvad Tallinnas, Tartus ja Ida-Virumaal. Igaühes on 2 voodikohta, korraga saab seega majutada 6 naist. Aasta jooksul vajas majutust 4 naist.

Varjupaikadele avati ka ühine telefoninumber, 56240606, selle kaudu koordineeritakse teenuseid välismaalt tagasipöörduvatele ohvritele. Teenuste ja pilootprojekti tegevusi tutvustavat voldikut on jagatud aktiivselt välismaal toimunud konverentsidel jm kohtumistel, palvega Põhjamaa esindajatele teavitada meid Eestist pärit ohvritest.

Terve aasta jooksul toimus varjupaikade töötajate koolitamine, osadel koolitustel olid kaasatud oli ka *Living for Tomorrow* nõustamistelefoni ning Atolli rehabilitatsioonikeskuse töötajad.

Õppereis Norrassa toimus 05.-09.02 Tutvuti Rosa projekti tööga, käidi kahes inimkaubanduse ohvreid abistavas varjupaigas (Gjøvikis ja Indre-Østfoldis), kohtuti Põhja-Norra naiste varjupaikade esindajatega Oslos, politsei peadirektoraadi, IOMi ja Justiitsministeeriumi esindajatega. Samuti külastati prostituutide abistamiskeskust Nadheim Oslos.

Õppereis Stockholmi toimus 15.-17.03. Külastati Sollentuna ja Järfälla naiste varjupaika, Stockholmi noorte naiste abiliini ja linna suurimat naiste varjupaika Alla Kvinnors Husi. Kohtuti ka inimkaubanduse juhtumitega tegeleva politsei ohvitseride, prokuröri ja Stockholmi linnavalitsuse esindajatega.

Koolitus 01.04. Tartus Leedu naiste varjupaiga poolt, käidi vaatamas Põhja- ja Baltimaade pilootprojekti ja HMN projekti toel vastsetl inimkaubanduse ohvrite varjupaiga jaoks renditud ja sisustatud korterit.

Koolitus 14.-15.04. Tallinnas, koolitajad olid Kopenhaageni keskusest Reden-Stop Kvindehandel, kes rääkisid oma keskuse tööst ja Taani kogemusest prostitutsiooni ja inimkaubanduse ohvrite abistamisel.

Koolitus 26.05. Tallinnas, koolitajaks olid Riia keskusest “Marta”, mis tegeleb inimkaubanduse ohvriks langenud naiste abistamisega Lätis.

7. Eesti on Läänemeremaade Riskilapse töörühma liige alates 2002.a. Tegevus on pidev. Projekti lõpptähtaega ei ole, kuna tegemist on koostöövormiga, mille raames toimub info-ja kogemuste vahetus, lisaks viiakse läbi konkreetseid projekte.

8. Inimkaubanduse ohvrite varjupaigad

Ekspertidena inimkaubanduse ohvrite vajaduste ja teenuste välja selgitamiseks on kaasatud inimkaubanduse varjupaikade töötajad. Vajalikest teenustest on antud ülevaade Sotsiaalministeeriumis toimunud ümarlaual. Spetsialistide arvates on inimkaubanduse ohvritele vajalik majutusteenus, mis tugevalt seotud nii meditsiiniliste teenuste kui psühholoogiliste teenuste hea kättesaadavusega. Samuti on vajalikud eelpooltoodud teenuste saamise pikaajaline võimalus, samuti peab mõnikord olema võimalik saada teenuseid väga kiiresti. Täpsema teenustepaketi väljatöötamine on pikaajalisem protsess.

Seni on inimkaubanduse ohvrite varjupaigad saanud toetust Põhjamaadest Põhja-Baltimaade pilootprojekti kaudu ja HMN-ist. Alates 1995.aastast on kogu sotsiaalhoolekandesüsteemi püütud detsentraliseerida ehk teenuste pakkumine peab toimuma kohapeal ja koos teiste KOVide poolt pakutavate teenustega, siis on ka inimkaubanduse ohvrite varjupaigad kohalike omavalitsuste korraldada. KOVidel on korraldamise kohustus, nad ei pea seda ise pakkuma, vaid võivad seda erinevatelt organisatsioonidelt osta. Kuna kohalikud omavalitsused ei ole veel päris valmis selle teenuse pakkumise korraldamisega, siis on vajalik neid koolitada.

9. Laste abi- ja infotelefonile esitatud sündmused ehk pöördumiste ajendid jaotuvad oma iseloomult kahte põhikategooriasse: juhtumite käsitlemine ja informatsiooni jagamine.

Juhtumid suunatakse kas linnaosa sotsiaalhoolekande osakonda (edaspidi SHO), Päästeametisse, politseisse, usaldustelefonidele või varjupaika. Kui esmalt on pöördutud mujale kui SHO-sse (näiteks töövälise aja tõttu), siis esimesel võimalusel teavitatakse juhtumist ka SHO-d.

Infovajaduse väljendamise puhul antakse helistajale teavet laste abi- ja infotelefoni andmepangast või suunatakse kõne oma tegevusvaldkonnast teavet omavatesse asutustesse, kes annavad ise pöördujale vajaliku informatsiooni.

10. Muudatused seadusandluses

15.03.2007 jõustunud karistusseadustiku muudatused.

2007.a. täiendati orjastamise koosseisu KarS §-i 133 täiendati tulenevalt EL Nõukogu 19. juuli 2002.a inimkaubanduse vastu võitlemise raamotsuses (2002/629/JSK) sisalduvast inimkaubanduse mõistest. Orjastamiseks loetakse ka ohvri abitu seisundi või süüdlasest sõltuvuse ärakasutamine. Lisaks nähakse ette orjastamise eest juriidilise isiku vastutusele võtmise võimalus.

KarS-i § 133 orjastamise definitsioon sisaldas võimalike orjastamisviisidena vaid vägivalda või pettust, seega ei olnud raamotsuses nimetatud orjastamise või kaubitsemise viisid täielikult hõlmatud. Katmata olid juhud, kui orjastamisel ei kasutata vägivalda või pettust. Seetõttu täiendati KarS-i § 133 tunnusega „ära kasutades inimese abitut seisundit“, mis peaks vastama

raamotsuse artikli 1 punktile 1c. Isiku abituse (vastupanu- või arusaamisvõime) hindamiseks tuleb lähtuda eelkõige tema vanusest ning vaimsest seisundist. Alaealiste puhul tuleb eriti arvestada sellega, et nende teadmised töötamisest või seksuaalkäitumisest ei pruugi olla piisavad, et aru saada pakutava töö olemusest ja oma õigustest. Lisaks on nad üldjuhul kergemini mõjutatavad teiste isikute poolt, eriti kui nad on sellest isikust perekondlikus, majanduslikus vmt sõltuvuses (vanemad, hooldajad). Samuti on abitus seisundis isik, kes on teadvuseta või tugevas joobes. Abitu seisund võib olla seotud ka kannatanu sõltuvusega teo toimepanijast (nt vanem või seaduslik esindaja ja laps, arst ja patsient). Siin võib abitu seisundi ärakasutamine väljenduda süüdlase poolt oma võimu kasutamises, sellega ähvardamises või sõltlases sellise kartuse teadlikus tekitamises ilma vägivaljata, ning sel juhul peaks tegemist olema tõepoolest olukorraga, kus isikul ei ole allumisele reaalselt alternatiivi. Näiteks juhtum, kus ülemus annab töötajale ebaseadusliku käsu teha ületunnitööd, ähvardades teda vastasel korral vallandamisega, selle koosseisu alla ei kuulu.

Raamotsusest tuleneb samuti, et selles nimetatud kuritegude eest oleks ette nähtud juriidiliste isikute vastutus (näiteks ettevõtja, kes kasutab kaubitsetud isikute sunniviisilist tööd, või töövahendaja, kes aitab kaasa isikute kaubitsemisele); sellest tulenevalt täiendati KarS-i § 133 ja 134 juriidilise isiku vastutusega.

1.02.2007 jõustunud karistusseadustiku muudatused

Muudatustega tunnistati kehtetuks karistusseadustikus ette nähtud varaline karistus, mis asendati kuriteoga saadud vara laiendatud konfiskeerimise instituudiga KarS § 83². Kohus kohaldab vara laiendatud konfiskeerimist selliste inimkaubanduse §-de puhul nagu orjastamine, alaealise prostitutsioonile kallutamine, alaealise prostitutsioonile kaasaaitamine, ebaseadusliku tegevuse võimaldamine ja prostitutsioonile kaasaaitamine. Kuritegeliku tulu laiendatud konfiskeerimise kohaldamise aluste sätestamine karistusseadustikus loob riigile suuremad võimalused kuritegelikust tegevusest saadud vara äravõtmiseks.

Laiendatud konfiskeerimine võib hõlmata süüdimõistetud kogu vara, juhul, kui on alust eeldada, et kogu vara on tõenäoliselt saadud kuritegeliku käitumise tulemusena. Sellele võib viidata nt isiku legaalse sissetuleku ja tegeliku elustandardi erinevus, toimepandud kuriteo olemus. Samuti on kuriteod, milles süüdimõistmisega võib laiendatud tulukonfiskeerimine kaasneda, sellised, mille toimepanemine on suunatud majandusliku kasu saamisele ja seetõttu võib oletada nende toimepanemist ka varasemalt.

1.02. 2007 jõustunud välismaalaste seaduse ning sissesõidukeelu- ja väljasõidukohustuse seaduse muudatused,² millega nähakse ette inimkaubanduse ohvrile tähtajalise elamisloa andmise võimalus. Muudatusega võeti üle EL nõukogu 29.04.2004 direktiiv (2004/81/EÜ) elamisloa väljaandmise kohta kolmandate riikide kodanikele, kes on inimkaubanduse ohvrid, kuid teevad pädevate asutustega koostööd.

² Välismaalaste seadus. IV³peatükk (RT I 2007, 9, 44).

III. Ülevaade tegevuste täitmiseks kasutatud vahendite kohta (01.01.2007–31.12.2007)

Kõik arengukava täitmiseks vajalikud kulutused nähakse ette ja planeeritakse iga asjaomase ministeeriumi eelarves. Arengukava täitmiseks vajalikud tegevused saab vastavalt rahastamisele jagada kahte gruppi.

Esiteks tegevused, mida finantseeritakse ministeeriumide ja nende valitsemisala asutuste tegevuskulude raames. Ülevaade 2007 a. tegevuskuludest rahastatavate tegevuste kohta on esitatud rakendusplaanis (vt pk II).

Teiseks tegevused, mida finantseeritakse sihtotstarbeliselt inimkaubanduse teemaga tegelemiseks.

Alljärgnevalt on toodud nende meetmete/tegevuste kulud, mida finantseeriti 2007. a sihtotstarbeliselt inimkaubanduse teemaga tegelemiseks.

Meetmed/Tegevused	Kuullikas/ Vastutaja	2007
Meede 2. Inimkaubandust käsitlevate uuringute läbiviimine		
Gümnaasiuminoorte inimkaubandusest teadlikkuse uuringu kordusuuring	SoM kaasates MTÜsid ja teadusasutusi	148 339.-
Meede 3. Avalikkuse teavitamine		
Aastas 10 loengu korraldamine üle Eesti	SoM kaasates MTÜsid	1405.-
Inimkaubanduse ennetamiseks <i>hotline</i> telefoniliini tööshoidmine	SoM, MTÜd	180 000.-
Harivate infomaterjalide koostamine ja väljaandmine	SoM, MTÜd	17 068. -
Laste müügi, - prostitutsiooni ja pornograafia alase seminari korraldamine	SoM, MTÜd	50 000.-
Meede 5. Spetsialistide koolitamine		
Inimkaubandust käsitlevate koolituste korraldamine inimkaubanduse ennetamise, tõkestamise ja ohvritega tegelevatele spetsialistidele	SoM kaasates JM, SiM, VM	159 779.-
Meede 9. Töövahenduse kontroll		
Töövahendussüsteemi analüüs ning inimeste teavitamine	SoM	263 083, 36.-
Meede 12. Välisriigis inimkaubanduse ohvriks sattunu abistamine		
Inimkaubanduse ohvri kodumaale pöördumise toetamine	VM, SOM	3395.-
Meede 13. Inimkaubandusohvrite abistamine Eestis		
Ekspertide kaasamine inimkaubanduse ohvrite vajaduste kaasamiseks	SoM, SiM(KMA), KOVid, MTÜd	0.-
Käsiraamatu koostamine inimkaubanduse ohvrite abistamiseks	SoM, SiM (KMA)	24 670.-
Meede 14. Laste abivajaduse varajane märkamine ja sekkumine		
Laste abi- ja infotelefoni käigushoidmine ja laiendamine	SoM	700 000.-
KULUD KOKKU		1 547 736.-